

Kúria

ítélet

Az ügy száma: Bfv.II.296/2018/7.
A határozat szintje: felülvizsgálat
A tanács tagjai: . Molnár Gábor Miklós a tanács elnöke, Dr. Feleky István előadó bíró, Dr. Krecsik Eldoróda bíró
Az eljárás helye:
Az eljárás formája: tanácsülés
Az ülés napja: 2018. június 13.
Az ügy tárgya: hűtlen kezelés büntette és más bűncselekmények
Terhelt(ek): ... és társai

Elsőfok: övárosi Törvényszék 43(III.)B.245/2015/164. ítélet, 2016. október 24. tárgyalás
Másodfok: övárosi Ítéltábla 1.Bf.79/2017/7. ítélet, 2017. október 19. nyilvános ülés
Harmadfok: -
Az indítvány előterjesztője: ... I. rendű terhelt védője
Az indítvány iránya: terhelt javára

Rendelkező rész

A Kúria a hűtlen kezelés büntette és más bűncselekmények miatt ... és társai ellen folyamatban volt büntetőügyben a ... I. rendű terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálv a Fővárosi Törvényszék 43(III.)B.245/2015/164. számú ítéletét és a Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 1.Bf.79/2017/7. számú ítéletét ... I. rendű terhelt tekintetében megváltoztatja:

a folytatólagosan elkövetett hűtlen kezelés büntette [1978. évi IV. törvény 319. § (1) bekezdés, (3) bekezdés b) pont] miatt indított eljárást megszünteti.

A polgári jogi igény elbírálását mellőzi, és a magánfélként fellépő ... értesíti, hogy a polgári jogi igényét egyéb törvényes úton érvényesítheti.

A Kúria ítélete ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs

helye, s ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

- [1] **I.1.** A Pestvidéki Nyomozó Ügyészség a Nyom.164/2011. számú vádiratában ... I. rendű terhelt ellen folytatólagosan elkövetett, különösen nagy vagyoni hátrányt okozó hűtlen kezelés büntette [1978. évi IV. törvény (korábbi Btk.) 319. § (1) bekezdés, (3) bekezdés c) pont - tényállás I-VI. pont] miatt emelt vádat.
- [2] 2. A Fővárosi Törvényszék a 2014. február 4. napján tartott tárgyaláson meghozott és kihirdetett 41(I.)B.1918/2012/66. számú ítéletével az I. rendű terheltet bűnösnek mondta ki folytatólagosan elkövetett, különösen nagy vagyoni hátrányt okozó hűtlen kezelés büntetében [2012. évi C. törvény (Btk.) 376. § (1) bekezdés, (5) bekezdés a) pont - tényállás I-VI. pont].
- [3] Ezért őt 5 év börtönbüntetésre és 5 év közügyektől eltiltásra ítélte. Rendelkezett továbbá járulékos kérdésekről.
- [4] A kétirányú fellebbezések alapján másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla a 2015. január 20. napján tartott nyilvános ülésen meghozott és kihirdetett 7.Bf.128/2014/19. számú végzésével az elsőfokú ítéletet - megalapozatlanság és az indokolási kötelezettség megsértése miatt - hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot új eljárásra utasította.
- [5] 3. A Fővárosi Törvényszék - megismételt eljárásban - a megelőző napokon tartott tárgyalás alapján meghozott és a 2016. október 24. napján tartott tárgyaláson kihirdetett 43(III.)B.245/2015/164. számú ítéletével ... I. rendű terheltet bűnösnek mondta ki folytatólagosan elkövetett, jelentős vagyoni hátrányt okozó hűtlen kezelés büntetében [Btk. 376. § (1) bekezdés, (4) bekezdés a) pont - tényállás III-IV. pont].
- [6] Ezért őt 1 év 6 hónap - végrehajtásában 3 év próbaidőre felfüggesztett - börtönbüntetésre ítélte azzal, hogy a végrehajtás elrendelése esetén legkorábban a büntetés (szabadságvesztés) fele részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra, és előzetes mentesítésben részesítette. Kötelezte 37.925.000 forint kártérítésre és illetékfizetésére, ezt meghaladóan a polgári jogi igény érvényesítését egyéb törvényes útra utasította. Rendelkezett még a lefoglalt bűnjelekről és a bűnügyi költség állam általi viseléséről.
- [7] A tárgyaló ügyész a vádirat V. pontjában rögzített cselekmény kapcsán „felmentést” indítványozott. Az elsőfokú bíróság a tényállás I. (12.600.000 forint), II. (18.840.000 forint), V. (20.020.044 forint) és VI. (12.400.000 forint) pontban rögzített cselekményekben nem állapította meg az I. rendű terhelt bűnösségét.
- [8] Az ügyész a tényállás I., II. és VI. pontban rögzített

cselekményekben az I. rendű terhelt bűnösségének megállapítása és a büntetés súlyosítása, míg az I. rendű terhelt és védője felmentés érdekében fellebbezett. A tényállás V. pontjában rögzített cselekményt érintően tehát az ügyész nem fellebbezett.

- [9] A kétirányú fellebbezések alapján másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla a megelőző napon tartott nyilvános ülés alapján a 2017. október 19. napján tartott nyilvános ülésen meghozott és kihirdetett 1.Bf.79/2017/7. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet az I. rendű terhelt tekintetében megváltoztatta: cselekményét folytatólagosan elkövetett hűtlen kezelés büntettének nevezte meg, a polgári jogi igényt elutasította és mellőzte az illeték megfizetésére vonatkozó rendelkezést. Egyebekben az elsőfokú ítéletet az I. rendű terhelt tekintetében helybenhagyta.
- [10] A bíróságok az elkövetéskor hatályos korábbi Btk. helyett az elbíráláskor hatályos Btk. alkalmazását egyezően azzal indokolták, hogy - mivel a bűncselekmény büntetési tétele változatlan (egytől öt évig terjedő szabadságvesztés) - a feltételes szabadságra bocsáthatóság vonatkozásában (a korábbi háromnegyed helyett kétharmad rész kitöltéséhez kötve) kedvezőbb elbírálást biztosít [4/2013. (X.14.) BK vélemény].
- [11] A büntethetőség elévülésének kérdése kizárólag a megismételt eljárás másodfokú szakaszában merült fel. Az I. rendű terhelt védője ekkor hivatkozott arra, hogy az I. rendű terhelt terhére megállapított két rész-cselekmény (tényállás III-IV. pont) elévült, mert az utolsó elkövetési idő és a nyomozás elrendelése között több mint öt év telt el.
- [12] A másodfokú bíróság a 31. BK véleményt úgy értelmezte, hogy „az elévülés kezdő időpontja a vád tárgyává tett legutolsó rész-cselekmény befejező időpontja lehet” (másodfokú ítélet 11. oldal 2-3. bekezdés). Ezért a védői álláspontot elvetette.
- [13] **II.1.** A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen az I. rendű terhelt védője nyújtott be felülvizsgálati indítványt a Be. 416. § (1) bekezdés a) pontját megjelölve a bűnösség törvénysértő megállapítása miatt, a büntetőeljárás megszüntetése érdekében.
- [14] A védő indítványa szerint a jelentős vagyoni hátrányt okozó hűtlen kezelés büntettének büntetési tétele egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés [Btk. 376. § (4) bekezdés a) pont]. A büntethetőség elévül a büntetési tétel felső határának megfelelő idő, de legalább öt év elteltével [Btk. 26. § (1) bekezdés]. Az elévülés kezdőnapja befejezett bűncselekmény esetén az a nap, amikor a törvényi tényállás megvalósul (Btk. 27. § a) pont). Ez a vagyoni hátrány bekövetkezésének utolsó napja: a jelen esetben 2006. március 17. napja, amikor a tényállás III.B) pontja szerinti utolsó (8.800.000 forint) kifizetés (átutalás) megtörtént. Ehhez képest a büntethetőség 2011. március 17. napjával elévült. Ugyanis - bár a feljelentés 2011. március 1. napján kelt - a nyomozást 2011. március 21. napján rendelték el.
- [15] A védő szerint a másodfokú bíróság álláspontja téves. Valójában a „felmentő rendelkezéseket, illetve az abban szereplő cselekményeket

a vádlott terhére értékelte". Ugyanakkor az EBH 2008.1764. számú elvi határozat értelmében a büntethetőség elévülése az elkövető által megvalósított bűncselekményhez igazodik, s nem ahhoz, hogy milyen büntetési tétellel fenyegetett bűncselekmény miatt indult a nyomozás és folyt a büntetőeljárás. A jelen ügyben viszont a nyomozás elrendelésére az elévülésre megállapított öt éves határidőn túl került sor.

- [16] 2. A Legfőbb Ügyészség a BF.301/2018. számú átiratában a védő felülvizsgálati indítványát alaposnak találta.
- [17] A Legfőbb Ügyészség maradéktalanul egyetértett a védő érvelését, és a másodfokú bíróság álláspontját nem találta helytállónak.
- [18] Úgy foglalt állást, hogy az elévülési idő valóban eltelt, mert azelőtt csak annyi történt, hogy a Legfőbb Ügyészség a 2011. március 11. napján hozott KF.2198/2011/1-I. számú határozatával az ügyet ügyészségi hatáskörbe vonta és az eljárás lefolytatására a Pestvidéki Nyomozó Ügyészséget jelölte ki. Ez azonban nem szakította félbe a büntethetőség elévülését (Bfv.III.236/2014/6.). Az elévülés figyelmen kívül hagyásával meghozott ügydöntő határozat meghozatala anyagi jogi szabálysértés (EBH 2014.B.21.).
- [19] A Legfőbb Ügyészség ezért a megtámadott határozat megváltoztatását és az eljárás megszüntetését indítványozta.
- [20] 3. Az I. rendű terhelt és védője a Legfőbb Ügyészség nyilatkozatára nem tett észrevételt.
- [21] **III.** A Kúria azt állapította meg, hogy az I. rendű terhelt védőjének felülvizsgálati indítványa és a Legfőbb Ügyészség nyilatkozata - az alábbiak szerint - alapos.
- [22] 1. A védő indítványa szerint az I. rendű terhelt bűnösségének a megállapítása törvénysértő, mert a terhére rótt bűncselekmény büntethetősége már a nyomozás elrendelése előtt elévült.
- [23] A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a Be. 416. § (1) bekezdés a) pont 3. fordulata alapján felülvizsgálatnak van helye, ha a bűnösség megállapítására a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt került sor.
- [24] Az I. rendű terhelt ellen folytatólagosan elkövetett, különösen nagy vagyoni hátrányt okozó hűtlen kezelés büntette [1978. évi IV. törvény 319. § (1) bekezdés, (3) bekezdés c) pont - tényállás I-VI. pont] miatt emeltek vádat.
- [25] Az EBH 2008.1764. számú elvi határozat értelmében a büntethetőség elévülése az elkövető által megvalósított bűncselekményhez igazodik, s nem ahhoz, hogy milyen büntetési tétellel fenyegetett bűncselekmény miatt indult a nyomozás és folyt a büntetőeljárás.
- [26] Ennélfogva annak van jelentősége, hogy a bíróságok az I. rendű terhelt bűnösségét folytatólagosan elkövetett (jelentős vagyoni hátrányt okozó) hűtlen kezelés büntetében [Btk. 376. § (1) bekezdés, (4) bekezdés a) pont] akként mondták ki, hogy a bűnössége a tényállás III.A) pont: 5.100.000 forint + III.B) pont: 8.800.000 forint, összesen: 13.900.000 forint és IV.A) pont: 5.625.000 forint + IV.B) pont: 8.400.000 forint + IV.C) pont: 10.000.000 forint,

összesen: 24.025.000 forint, mindösszesen: 37.925.000 forint vagyoni hátrány okozását ölelte fel.

- [27] Az irányadó tényállás szerint az I. rendű terhelt 2006. január 6. [IV.B) pont] és 2006. március 17. [III.B) pont] napjai között követte el a hűtlen kezelést, miután a sértett mindösszesen 37.925.000 forint vagyoni hátránya az adott összegek átutalásával (kifizetésével) következett be.
- [28] Az elkövetés idején hatályos korábbi Btk. 319. § (1) bekezdése szerint akit idegen vagyon kezelésével bíztak meg, és ebből folyó kötelességének megszegésével vagyoni hátrányt okoz, hűtlen kezelést követ el. A (3) bekezdés b) pontja szerint pedig a büntetés büntett miatt egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a hűtlen kezelés jelentős vagyoni hátrányt okoz. A vagyoni hátrány jelentős, ha kétmillió forintot meghalad, de ötvenmillió forintot nem halad meg [korábbi Btk. 138/A. § c) pont].
- [29] A büntethetőséget megszünteti az elévülés [korábbi Btk. 32. § b) pont]. A büntethetőség elévül - az a) pontban megjelölthöz képeset - egyéb bűncselekmény esetén a büntetési tétel felső határának megfelelő idő, de legalább három év elteltével [korábbi Btk. 33. § (1) bekezdés b) pont].
- [30] Az elévülés határidejének kezdő napja befejezett bűncselekmény esetén az a nap, amikor a törvényi tényállás megvalósul [korábbi Btk. 34. § a) pont].
- [31] A hűtlen kezelés akkor befejezett, amikor a vagyoni hátrány bekövetkezik.
- [32] A 31. BK vélemény kimondta, hogy a folytatólagosan elkövetett bűncselekmény törvényi egység, amelynél a törvényi tényállást külön-külön is megvalósító részselekmények együttesen alkotnak egyetlen bűncselekményt. Ebből következik, hogy a büntethetőség elévülése szempontjából nem külön-külön az egyes részselekmények elkövetésének, hanem a bűncselekmény törvényi tényállásához tartozó legutolsó részselekmény befejezésének, illetőleg - kísérlet esetén - a véghezvitelre irányuló utolsó tevékenység megvalósításának az időpontja az irányadó, s ettől kell számítani a folytatólagosan elkövetett bűncselekmény törvényi büntetési tételéhez igazodó elévülési időt.
- [33] A folytatólagos elkövetés tehát bűncselekményi egység. Ily módon az egyes részselekményekkel okozott vagyoni hátrány összeszámítandó és az utolsó részselekmény megvalósulásának az időpontja számít a büntethetőség elévülése kezdő napjának. Ekként az elévülés kezdő napja 2006. március 17. napja, amikor a 8.800.000 forint átutalása (kifizetése) megtörtént [tényállás III.B) pont].
- [34] A korábbi Btk. 35. § (1) bekezdése szerint az elévülést félbeszakítja a büntető ügyekben eljáró hatóságoknak az elkövető ellen a bűncselekmény miatt foganatosított büntetőeljárás cselekménye, s félbeszakítás napján az elévülés határideje ismét elkezdődik.
- [35] Az 1/2005. BJE jogegységi határozat indokolása megállapította: „A bírói gyakorlat elévülést félbeszakító hatást [Btk. 35. § (1)

bekezdése és Btk. 68. § (4) bekezdése] csak azoknak a terhelt ellen foganatosított hatósági intézkedéseknek tulajdonít, amelyek nem belső ügyviteli jellegűek, hanem érdemben szolgálják az ügy előbbre vitelét (vö. BJD 206.; BJD 4696.; BJD 5693.). Ugyancsak hosszú ideje egységes a gyakorlat abban is, hogy az ismételt, de hatókörét tekintve tartalmilag megegyező intézkedések már nem szakítják félbe az elévülést (vö. BJD 2493.)".

- [36] Az ítélezési gyakorlat következetes abban, hogy kizárólag azon büntetőeljárás cselekménynek tulajdonít félbeszakító hatást, amely az eljárást előbbre viszi, azaz érdemi (pl. BH 2013.143., korábbi pl. BH 1974.233.). Ilyen - egyebek mellett - a vádemelés (pl. BH 1977.176.), a tárgyalási hatánapra ismert lakcím/tartózkodási hely ismeretében az idézés vagy értesítés kibocsátása a terhelt részére, függetlenül attól, hogy a terhelt az eljutott-e, a bíróság érdemben tudott-e tárgyalást tartani (pl. BH 2013.143.I., BH 2010.144., korábbi pl. BH 2003.99.II.). A nyomozás elrendelése is félbeszakítja az elévülést. A nyomozás egyik sarkalatos feladata az elkövető kilétének a megállapítása, ezért a nyomozás elrendelése akkor is félbeszakítja az elévülést, amennyiben azt ismeretlen elkövető vagy részben ismeretlen elkövetők ellen rendelik el (lásd: EBH 2008.1764. indoklás, BH 2014.130.II., BH 2010.208. indoklás, BH 2010.144. indoklás, BH 2008.204. indoklás, Bfv.II.1010/2015/7.). Ide tartozik az ismeretlen elkövető személyének felkutatása is (BH 2014.130.II.). Az elévülést az alapos gyanú közlése, a gyanúsított erre vonatkozó kihallgatása, valamint ezt követően a gyanúval kapcsolatos tényekre vonatkozóan folytatott bizonyítási cselekmények félbeszakítják (BH 2016. 229.).
- [37] A büntethetőség elévülését az az ügy előbbre vitelét célzó, tehát érdemi eljárás cselekmény szakítja félbe, amelynek ténybeli alapja megegyezik az utóbb vád tárgyává tett cselekmény ténybeli alapjával (lényegével), és meghatározott személy utóbb vád tárgyává tett tények megvalósításában játszott szerepének tisztázására irányul, függetlenül attól, hogy az eljárás cselekmény megtételekor ennek a személynek a kiléte ismert vagy ismeretlen, illetve hogy a majdani vádlottal szemben megtörtént-e a megalapozott gyanú közlése, gyanúsítottkénti kihallgatása (BH 2017.40., BH 2014.69.II., BH 2007.363.).
- [38] A jelen ügyben (1) a büntető ügyekben eljáró hatóságoknak (2) az elkövető ellen (3) a bűncselekmény miatt foganatosított (4) az ügy előbbre vitelét célzó, érdemi (5) büntetőeljárás cselekménye elsőként a nyomozás 2011. március 21-i elrendelése volt. A feljelentés és az ügy ügyészégi hatáskörbe vonása ezeknek a kritériumoknak nem felel meg.
- [39] Következésképpen az I. rendű terhelt tekintetében a büntethetőség elévülése a kezdő naptól, vagyis 2006. március 17. napjától számítandó, és a büntetési tétel felső határának megfelelő öt év elteltével 2011. március 16. napjával - ugyanis az elévülési idő anyagi jogi természetű, s így nem 2011. március 17. napjával - állt be.

- [40] Az elévülés figyelmen kívül hagyásával meghozott bűnösséget megállapító ügydöntő határozat meghozatala anyagi jogi szabálysértés (EBH 2014.B.21.I.). Ez a helyzet az elsőfokú ítélet meghozatalával alakult ki. Következményét már az elsőfokú bíróságnak le kellett volna vonnia. Amikor pedig a védő jelezte az elévülést, arra a másodfokú bíróság téves álláspontra helyezkedve reagált.
- [41] A Kúria tehát érdemben egyetértett a felülvizsgálati és az ügyészi indítványban foglaltakkal. Az indítványok viszont szem elől tévesztették, hogy a jogerős ügydöntő határozatban megállapított bűncselekmény minősítése és a büntethetőség elévülése az elkövetés idején hatályos (a jelen ügyben a korábbi) Btk. alapján vizsgálendő és az elévülési idő anyagi jogi természetű, s annak kezdő napjától számítandó.

Az indítvány és a döntés közös elvi tartalma

- [42] A folytatólagosan elkövetett bűncselekmény egység, ezért a büntethetőség elévülése a legutolsó részselekmény befejezésének időpontjától számítandó. A nyomozás elrendelése az elévülést félbeszakítja, míg a feljelentés nem.

A döntés további elvi tartalma

- [43] A büntethetőség elévülését csak az ügy előbbre vitelét célzó, érdemi büntetőeljárási cselekmény szakítja félbe: ilyen a nyomozás elrendelése, míg a feljelentés és az ügy ügyészi hatáskörbe vonása nem. A jogerős ügydöntő határozatban megállapított bűncselekmény minősítése és a büntethetőség elévülése az elkövetés idején hatályos Btk. alapján vizsgálendő. Az elévülési idő anyagi jogi természetű, s annak kezdő napjától számítandó. Az elévülés figyelmen kívül hagyásával meghozott bűnösséget megállapító ügydöntő határozat meghozatala anyagi jogi szabálysértés.

Záró rész

- [44] A kifejtettek értelmében a Kúria – a Be. 424. § (1) bekezdés 1. fordulata alapján tanácsulésen, a Be. 420. § (1) bekezdés 1. mondat 1. fordulata szerinti összetételben eljárva, és miután más hivatalból vizsgálendő feltétlen eljárási szabálysértést sem észlelt [Be. 423. § (5) bekezdés] – az I. rendű terhelt felülvizsgálati indítványának helyt adott, és az I. rendű terhelt tekintetében a megtámadott határozatot a Be. 427. § (1) bekezdés a) pont 1. fordulata alapján megváltoztatta: az eljárást a Be. 332. § (1) bekezdés a) pont 2. fordulatának, illetőleg a Be. 6. § (3) bekezdés c) pont 2. fordulatának megfelelően megszüntette.
- [45] Az eljárás megszüntetésének folyamánként a Kúria mellőzte a polgári jogi igény érdemi elbírálását, és erről a magánfélként fellépő ...-t a Be. 332. § (4) bekezdésének megfelelően értesítette.
- [46] Az ítélet elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 3. § (4) bekezdése, felülvizsgálatát pedig a Be. 416. § (4) bekezdés b) pontja kizárja. Az esetleges újabb indítvánnyal kapcsolatos figyelmeztetés a Be. 418. § (3) bekezdésén alapul azzal, hogy a bíróság – a Be. 421. § (3) bekezdése szerinti feltételek fennállása esetén – az elutasító határozat hozatalát is mellőzheti.

Dr. Molnár Gábor Miklós s.k. a tanács elnöke, Dr. Feleky István
s.k. előadó bíró, Dr. Krecsik Eldoróda s.k. bíró

A kiadmány hiteléül:
Lévai Viktória
tisztviselő